

LOPPURAPORTTI 1.9.2006-30.11.2007

1. Taustatiedot

Projektin nimi: MALUNA – maaseudun luovat naiset

Projektikoodi: 4104

Projektin suunnitelman mukainen kesto aika: 1.9.2006-30.11.2007

Projektia hallinnoiva organisaatio: Maaseutukehitys ry

Projektin vastuuhenkilö: Tiina Seppälä

Puhelinnumero: 040 755 5115

Postiosoite toimistolle: Keskustie 41, 41520 Hankasalmi

2. Yhteenveto projektin toteutuksesta ja tuloksista

Hanke on päättynyt 30.11.2007. Hankkeen toteuttamisen perusajatuksena oli tehdä paikallisesti sellaisia toimenpiteitä, jotka naiset itse kokevat tarpeellisiksi työelämän esteiden poistamiseksi. Vuoden 2006 aikana aloitettiin hankkeen toteuttaminen hakemalla hankkeen toimijoita toteutusalueelta ja suunnittelemalla toimijoiden kanssa kehittämistoimenpiteitä heidän omista tarpeistaan käsin. Varsinaisista toiminnoista toteutettiin vuoden 2006 puolella kokonaisuudessaan vasta yksi, eli Joutsan joulukatu-ryhmän osio. Hankasalmella valmisteltiin ”Luovat kädet” päivää. Hankkeesta tehtiin esite. Alkuperäisen hankesuunnitelman mukaan oli tarkoitus järjestää myös hankevetäjille koulutusta, mutta suunniteltu koulutus saatiin järjestettyä alueella Aluna-hankkeen hallinnoijan toimesta. Vuoden 2007 aikana saatiin kokonaisuudessaan toteutettua kaikki loput toimenpiteet. Yhteensä hankkeen aikana toteutettiin 10 toimenpidekokonaisuutta eri puolilla Maaseutukehitys ry:n toimialuetta.

Hankkeen määrälliset tulokset:

Hankkeella kootut naisryhmät: tavoite 8, toteutuma 10

Osallistujien määrä yhteensä: tavoite 80, toteutuma 947 (144 tilaisuutta/palaveria)

Koulutusosioihin osallistuneiden määrä: tavoite 100, toteutuma 696 (73 koulutustilaisuutta)

Opintomatkoille osallistuneiden määrä: tavoite 100, toteutuma 57 (3 matkaa)

Osallistujien talkootyön määrä tunteina: 1 415 tuntia

Suoraan hankkeessa työllistyneet: 3 osa-aikaista työntekijää

Toimenpidekohtaiset tarkemmat tulokset on kerrottu myöhemmin tekstissä kunkin osatoimenpiteen esittelyn kohdalla.

3. Projektin lähtökohta, tavoitteet ja kohderyhmä

Hankkeen tarve pohjautuu alueen toimijoiden esittämiin kehittämistarpeisiin. Jotta maaseudulla voidaan asua, tarvitaan siellä työtä, palveluita ja viihtyisä elinympäristö. Työelämän esteitä on maaseudulla erityisesti sen harvaan asutusta luonteesta ja maantieteellisistä seikoista johtuen. Maaseudulla ikärakenne ja väestön koulutustaso tuovat myös omat haasteensa työ- ja elinkeinomahdollisuuksien löytymiseen. Hanketta toteutetaan yhdistyksen koko toiminta-alueella, johon kuuluvat Joutsa, Luhanka, Leivonmäki, Toivakka, Hankasalmi ja Konnevesi.

Hankkeen päätavoite on naisten työelämän esteiden poistaminen paikallisina omaehtoisin keinoin. Tavoitteena on naisten henkilökohtaisten vahvuuksien tunnistaminen ja niiden kehittäminen erilaisin yhdessä päätetyin menetelmin. Yhtenä tavoitteena on naisten luovuuden löytäminen ja vahvistaminen niin työ- kuin yritys-elämässä. Naisia halutaan rohkaista luovaan ajatteluun ja toimintaan sekä sen hyödyntämiseen omassa työssään. Näin halutaan parantaa naisten itsetuntemusta, itseluottamusta sekä mahdollisuuksia työllistyä tai jaksaa paremmin

nykyisessä työssään. Hankkeen osatavoitteena on myös lisätä naisten kouluttautumismahdollisuuksia, vahvistaa hankevetäjien osaamista sekä käsityöosaajien yhteistyötä, markkinointia ja keskinäistä verkostoitumista. Tätä kautta lisätään myös heidän työllistymis- ja toimeentulomahdollisuuksiaan. Samalla parannetaan myös paikallisten yritysten toimintaedellytyksiä, myynnin kasvua ja tätä kautta mahdollisuuksia työllistää paikallisia naisia.

Tavoitteena oli koota vähintään 8 erilaista naisryhmää toimimaan yhdessä omien tarpeidensa kehittämiseksi. Osallistujien arvioitu määrä pienryhmissä on keskimäärin 10 henkeä/ryhmä eli yhteensä 80 henkeä. Pienryhmien toimintoihin osallistujat osallistuivat koko hankkeen kestoajan eli 14 kk tai ryhmän omalle toiminnalleen määrittelemän ajan. Hankkeen koulutusosioihin osallistuvien tavoitemäärä oli 100 henkeä. Opintomatkojen tavoiteltu osallistujamäärä on 100 henkeä. Hankkeen toimenpiteet painottuivat enemmän koulutuksen/pienryhmäopetuksen/työpajojen kuin opintomatkojen kautta toteutettuun oppimiseen.

Hankkeen pääkohderyhmänä olivat alueemme kuuden kunnan eli maaseudun 16-65 -vuotiaat työikäiset naiset, erityisesti hankevetäjät ja kädentaitajat, joiden molempien työllistyminen on usein joko osa-aikaista tai kausittaista. Valtaosa osallistujista oli kyseistä kohderyhmää, tosin joissain koulutuksissa, opintomatoilla ja tapahtumissa oli mukana myös muutamia miehiä ja nuoria.

4. Projektin toteutus ja yhteistyö

Osallistujien ja yhteistyökumppaneiden valinta:

Hankkeen toimijoiden valintaprosessi käynnistyi lehti-ilmoituksin alueen neljässä paikallislehdessä: Joutsan Seutu, Paikallisuutiset, Hankasalmen Sanomat ja Laukaa-Konnevesi-lehti. Ilmoitusten perusteella tuli kymmenen yhteydenottoa ja kaikki yhteydenotot johtivat yhteistyöhön.

Hankkeen toimenpiteet suunniteltiin toteutettavan kunnittain seuraavasti:

Hankasalmi:

- ❖ ”Tapahtumien tuotteistamisen kehittäminen” toimenpiteessä koulutetaan ja opastetaan Hankasalmen paikallisia tapahtumajärjestäjiä. Heitä opastetaan huomioimaan laaja-alaisesti kaikki tapahtumajärjestämiseen liittyvät lait ja käytännöt. Koulutuksen eri osa-alueita ovat tapahtuman sisältötuotanto, tekninen tuotanto, kaupallinen tuotanto ja tapahtuman johtaminen.
- ❖ ”Kärkkäälän naiset työkuntoon” -ryhmä kokoontuu terveyteen ja liikuntaan liittyvien teemojen äärelle kohentamaan omaa fyysistä ja henkistä kuntoaan Kärkkäälän kylässä.
- ❖ ”Luovat kädet -päivä” on yhteistyössä Hankasalmen Maa- ja kotitalousnaisten kanssa järjestettävä tempaus maaseudun naisille.

Joutsa:

- ❖ Yhteistyössä Joutsan Päiväkeskisyhdistys ry:n kanssa toteutetaan ”Omalla työllä kiinni elämään” -toimenpide, joka sisältää ryhmätoimintaa naisten työelämän esteiden poistamiseksi. Syrjäytymisuhan alla olevien naisten ryhmässä kartoitetaan vertaistukityyppisesti asiantuntijoitten tuella naisten yksilöllisiä voimavaroja ja vahvuuksia fyysisellä, psyykkisellä ja henkisellä osa-alueella, jaetaan pitkän työttömyysjakson nostat-

tamia tuntemuksia ja annetaan niille nimiä ja opitaan iloitsemaan omasta naiseudesta. Tavoitteena on helpottaa naisten työelämään paluuta.

- ❖ ”Joutsan Joulukatu” -ryhmä pohtii paikallisten tuotteiden ja töiden markkinoinnin tehostamista sekä ohikulkuliikenteen houkuttelemista Joutsan keskustaan paikallisten yritysten myynnin ja työmahdollisuuksien lisäämiseksi. Toimenpiteellä pyritään aktivoimaan harrastajia ja toimijoita verkostoitumaan sekä löytämään sopivat markkinointi- ja myyntikanavat.

Konnevesi:

- ❖ Yhteistyössä Konneveden Työttömät ry:n kanssa järjestetään 5-10 yhdistyksen naisjäsenelle noin viikon mittainen kuntoutusjakso, jonka teemana ovat työttömyys, sen aiheuttamat elämänhallintaongelmat ja fyysisen kunnon kohotus. Lisäksi toteutetaan opintomatkana tutustuminen jonkin suuremman paikkakunnan työttömien yhteistoimintaan.
- ❖ Työllistetään henkilö kesällä 2007 Konneveden Taitajien yhteisen Kämpälä-kaupan kehittämistä varten. Kaupan toiminta saadaan organisoitua paremmin tuottavaksi kaikkien mukana olijoiden kannalta. Kun joku vastaa kaupassa työskentelystä, käytännön toiminnasta sekä toiminnan kehittämisestä, voivat muut Taitajat keskittyä tuottavaan työskentelyyn eli myytävien tuotteiden tekemiseen ja kaikkien työllistyminen parane.

Toivakka:

- ❖ ”Yritetään yhdessä – naisten jaksamista ja verkostoitumista” -toimenpiteet sisältävät yrittäjyyteen ja jaksamiseen liittyvän teemapäivän yrittäjiksi aikoville ja yrittäjille, tutustumisretken naisyrittäjän maailmaan sekä yhteismarkkinoinnin kokeilua esim. ”Tuliais Toivakasta” -tuotepaketin avulla.

Leivonmäki:

- ❖ ”Leivonmäen suoramyyntipiste” –ryhmä kokoontuu pohtimaan ja kehittämään ideoita suoramyyntipisteen toteuttamisesta Leivonmäelle.

Luhanka:

- ❖ Luhangan uudessa kylätalossa järjestetään kevättalvella 2007 naisille ”hyvän olon” -päivä, jonka aikana osanottajat voivat käväistä jossakin osiossa tai olla koko päivän mukana erilaisissa terveyttä, jaksamista ja luovuutta käsittelevissä ohjelmissa.

Toimenpiteiden toteuttamisessa edettiin lähestulkoon suunnitelmien mukaan. Joissain toimenpiteissä poikettiin hieman alustavista suunnitelmista joko muuttuneiden olosuhteiden tai vähäisen käytössä olevan rahoituksen takia. Suurimmat muutokset tehtiin Konneveden Työttömien toimenpiteessä.

5. Julkisuus ja tiedottaminen

Hankkeesta tehtyä esitettä on jaettu yhteistyökumppaneille, alueen kuntiin sekä Maaseutukehitys ry:n hallituksen jäsenille. Hankkeesta ja sen käynnistämisestä on tiedotettu alueen paikallislehdissä julkaistulla lehti-ilmoituksella. Yhteistyökumppaneille ja hankkeen toimijoille on tiedotettu hankkeen toimenpiteistä henkilökohtaisesti kasvokkain tai puhelimitse.

Lisäksi hankkeen toimenpiteet ovat tiedottaneet toiminnastaan paikallislehdissä tai omien verkostojensa kautta.

Hanketta käytiin myös esittelemässä Saksassa Leipzigissä järjestetyillä ESR – hankemessuilla. MALUNA-hankkeesta messuilla oli mukana Maaseutukehitys ry:n toiminnanjohtaja Tiina Seppälä. Hanketta esiteltiin mm. Saksalaiselle ministerille ja komission edustajil-

le, jotka valitsivat kustakin maasta yhden hankkeen, johon halusivat tutustua seminaariluentojen välillä.

6. Ongelmat ja suositukset

ESR -ohjelman byrokratian moninaisuus on huomattu täällä ruohonjuurella asti. Seurantalomakkeessa voisi olla vaihtoehtona osallistujan työmarkkina-aseman kohdalla ”työssä” tai ”yrittäjä”, koska myös näiden ihmisten osallistuminen työelämän esteiden poistamiseen on välttämätöntä, jos halutaan saada aikaan todellisia tuloksia työmarkkinoilla ja asenteissa. Lomakkeet eivät kaikilta osin oikein palvelleet kohderyhmää. Lomakeslangi oli melko vaikeasti ymmärrettävää.

Joulukatu-ryhmä raportoi oppineensa hankkeen kautta, että jatkossa järjestettävien tapahtumien organisoimiseen on nimettävä joku henkilö, joka vastaa toimintojen delegoinnista ja toimintojen yhteen vetämisestä. Eri toimijoiden yhteistyö kuitenkin helpotti yhdelle toimijalle tulevaa järjestelytaakkaa huomattavasti.

Luhangan naisryhmän omasta päivästäan saama palaute oli todella positiivista ja naiset huomasivat, miten tärkeitä myös pienillä ja syrjäisillä kylillä on ylläpitää naisten sosiaalista kanssakäymistä, naisverkostoja sekä harrastus-, kuntoilu ja rentoutumismahdollisuuksia. Yleisin kommentti päivästä oli: ”Ihanaa, kun meillä Luhangassakin joskus järjestetään tällaista!”.

Saksan messuilla huomattiin, että muissa maissa ESR –hankkeet ovat keskittyneet lähinnä kaupunkialueille ja nuorten tai maahanmuuttajien parissa tapahtuvaan toimintaan. Viestimme Saksassa olikin, että ESR –hanke voi olla myös sopiva työkalu maaseudun kehittämiseen. Tämä viesti halutaan jatkaa myös kansallisen tason viranomaisille, jotka jatkossa valmistelevat ohjelmia ja suuntaavat ohjelmavaroja entistä suurempiin hankekokonaisuuksiin. Ruohonjuuritason toimijoiden on etenkin maaseudulla täysin mahdotonta päästä mukaan suuriin hankekokonaisuuksiin saati saada niistä konkreettista hyötyä omaan käytännön toimintaan. Välittäjäorganisaatiotoiminnalla mahdollistetaan pienten, paikallisten ja paikallisella tasolla tärkeiden toimijoiden toimintojen kehittyminen ja saadaan aikaan sellaista näkyvää ja pysyvää hyötyä, joka on helposti havaittavissa ja ymmärrettävissä myös ruohonjuuritasolla. Lisäksi tällainen toiminta lisää ihmisten alueellista tasa-arvoisuutta, sillä suuret hankekokonaisuudet keskittyvät Suomessakin lähinnä kaupunkialueille. Sosiaalinen kestävä kehitys toteutuu parhaiten, kun toimijat pääsevät toteuttamaan itselleen tärkeiksi koettuja toimenpiteitä omista lähtökohdistaan.

7. Projektin tulokset

Tavoitteena hankkeella oli koota vähintään 8 naisten ryhmää hankkeen aikana. Ryhmiä käynnistyi 10 eli tavoitteeseen päästiin. Yhteensä hankkeen aikana on pidetty 144 palaveria (joista 4 kpl v. 2006), joihin on osallistunut yhteensä 947 henkeä. Hankkeeseen osallistuneet henkilöt ovat tehneet seurantalomakkeiden mukaan hankkeen aikana hankkeen hyväksi talousohjeissa toimenpiteitä yhteensä 1415 tuntia. Opintomatkoja järjestettiin suunniteltua vähemmän, vain 3 kpl ja niille osallistui yhteensä 57 henkeä. Hankkeen aikana järjestettyyn koulutukseen osallistui yhteensä 696 henkeä. Hankkeella on työllistetty suoraan kolme osaaikaisista henkilöä, joille on maksettu palkkaa hankkeesta.

Toimenpide ”Joutsan Joulukatu-ryhmä”:

Joutsan joulukatu-ryhmän toiminta on saatu päätökseen jo vuoden 2006 puolella. Toimenpide sai alkunsa viiden naisen kokoonnuttua omaehtoisesti yhteen pohtimaan keinoja löytää uusia tapoja verkostoitua ja saada lisää työtilaisuuksia alueen naisille. Lisäksi naiset olivat jo aiemmin porukalla hämmästelleet, mitä voitaisiin tehdä Joutsassa vallitsevalle alhaiselle yhteistyön ja verkottumisen tasolle. Tuumaustyöstä siirryttiin rahoituksen avulla käytännön tekoihin. Ilman näiden aktiivisten naisten toisiinsa tutustumista ja innokasta työpanosta ei asiassa olisi saatu minkäänlaista edistystä aikaan.

Tämä ydinryhmä sai toimintansa aikana innostettua erilaisia toimijoita mukaan joulunavaustapahtuman järjestämiseen. He loivat naisten välille toimivan keskusteluyhteyden ja sitä kautta verkoston, jota he voivat jatkossakin hyödyntää. Tällä hetkellä toimenpiteen työllisyysvaikutukset ovat vasta välillisiä. Paikallisiin yrityksiin saatiin lisää asiakkaita päivän aikana ja tätä kautta lisää työmahdollisuuksia. Tärkeimpiä tuloksia ovat olleet toimijoiden verkostoitumisen ja yhdessä toimimisen kokeilussa onnistuminen ja onnistuneen joulunavaustapahtuman toteuttaminen. Näiden saatujen kokemusten pohjalta voidaan jatkossakin järjestää yhdessä tapahtumia, joilla saadaan alueen paikallisiin yrityksiin lisää asiakkaita ja tätä kautta ihmisille lisää työtilaisuuksia.

Konkreettisena tuloksena voidaan pitää mm. sitä, että tapahtumaan saapui Jyväskylästä tilausajobussillinen ihmisiä katsomaan tapahtumaa ja vierailemaan kaksissa samana päivänä järjestetyissä joulumyyjäisissä sekä paikallisissa yrityksissä.

Päivän kävijämääriä ja onnistumisen mittareita:

- ❖ myyjäisten tuotto parempi kuin minään vuonna aikaisemmin
- ❖ kirkon luokse rakennettua seimeä kävi katsomassa 106 henkeä
- ❖ nuorten konsertissa noin 80 henkeä
- ❖ lasten tonttulassa 35 lasta askartelemassa, joulupukkia katsomassa 60 lasta
- ❖ myyjäisissä kävijöitä 200-300 henkeä
- ❖ väkeä oli paljon liikkeellä kirkonkylän katukuvassa

Toimenpiteen yhteisiin suunnittelupalavereihin osallistui kaikkiaan 10 ihmistä. Suunnitteluun osallistui toimijoiden omissa suunnittelutilaisuuksissa vielä huomattavasti suurempi joukko, mutta näitä toimenpiteitä ei enää mitattu hankkeen tuloksiin. Tapahtuman toteutukseen osallistui ainakin 5 eri toimijatahoa: Joutsan kunta, Joutsan seurakunta, Joutsan Yrittäjät ry, Joutsan 4H –yhdistys ry ja Joutsan Käsityökeskus. Toimenpiteen jatkuvuutta kuvastaa se, että sama toteuttajajoukko on kevään 2007 aikana ideoinut ja toteuttanut Joutsan kesänavaustapahtuman paikallisille ihmisille ja kesäasukkaille ilman hankerahoitusta ja paikallisten yrittäjien kanssa yhteistyössä.

Toimenpide ”Luhangan naisryhmä”:

Luhangan naisryhmän toimenpiteet on myös jo saatu kokonaan päätökseen. Ryhmä järjesti lähialueen naisille tarkoitetun Hyvän olon päivän lauantaina 10.2.2007 Luhangan uudella kylätalolla. Päivä oli onnistunut tapa saada maaseudun naiset liikkeelle kuulemaan hankkeesta, paikallisesta yritystoiminnasta ja työkyvyn ylläpitoon vaikuttavista asioista. Päivän aikana naiset pääsivät tutustumaan uuden kylätalon palvelutarjon-

taan, testaamaan erilaisia taitojaan ihan konkreettisestikin ja myös paikalliset naisyrittäjät pääsivät markkinoimaan omia tuotteitaan. Päivä oli toteutettu täysin paikallisin voimin ja valtaosin talkootyönä. Ainoastaan kauempaa tulleille ohjaajille tai luennoitsijoille maksettiin matkakuluja sekä pieni korvaus heidän ajankäytöstään.

Ohjelmassa oli aluksi yleinen osio, joka avattiin kertomalla MALUNA -hankkeesta. Paikallinen harrastaja lausui runoja ja pelimanniyhtye soitti musiikkia. Myös paikallinen säveltäjä Toni Edelmänn oli soittamassa tapahtumassa. Yhteisen osion päätteeksi esiteltiin kaikki päivän aikana kylätalolla esillä olevat yrittäjät ja tuotteet. Näyttelyissä oli edustettuina paikallisia yrittäjiä, kädentaitajia, taiteilijoita ja muusikkoja. Omia taitojaan pääsi kokeilemaan sanataiteen, joogan, itämaisen tanssin, kuntosalin tai englanninkielen parissa ja ammattilaisten opastuksella. ”English club in the kitchen” oli hyvin suosittu ja näytelmäkirjailijan vetämä sanataiteen työpaja sai myös erittäin positiivista palautetta. Työkunnan ylläpidon tärkeydestä olivat paikalla kertomassa paikalliset hyvinvointialan ammattilaiset. Esillä olivat työ- ja terveysjalkineet, ihonhoitotuotteet sekä rentoutumisen merkitys hyvinvoinnissa jalkakylvyn sekä intialaisen päähieronnan avulla demonstroituna.

Tapahtuman suunnittelua varten pidettiin yksi palaveri ja yksi paikallinen aktiivinen nainen teki 34 tuntia talkootyötä tapahtuman valmistelemiseksi. Itse tapahtumassa oli mukana noin 120 henkeä, joista tapahtuman messumaisen luonteen takia osallistujalistaan muisti nimensä kirjoittaa yhteensä 90 henkeä. Naisten päivästä antama palaute oli todella positiivista ja päivän aikana päästiin kokemaan paljon uusia asioita. Luangan 900 asukkaan väkimäärästä 120 kävijää on todella hieno saavutus ja osoittaa, että tällaiselle tapahtumalle oli suuri kysyntä.

Toimenpide ”Käpälä-kaupan kehittäminen”:

Tässä Konneveden Taitajien kanssa yhteistyössä tehtävässä toimenpiteessä pidettiin kaksi suunnittelupalaveria, joista toisessa allekirjoitettiin työsopimus Konneveden Käpälä-kaupan kehittämiseksi. Palaveriinkin osallistui yhteensä 5 henkeä ja niihin käytettiin aikaa yhteensä 3 tuntia. Jaana Harlin aloitti työnsä toimenpiteessä kesäkuussa ja hänen tehtäviinsä kuului Konneveden Taitajien Käpälä-kaupan toiminnan suunnittelu, organisointi ja kehittäminen kesäkaudella 2007 sekä kaupassa työskenteleminen.

Taitajat pitivät kaupan kehittämiseksi yhteensä 10 yhteistä palaveria, joihin osallistui yhteensä 43 henkeä. Palaverissa suunniteltiin ja kehitettiin tulevan kesän toimintaa, siivottiin ja kunostettiin myymälätiloja sekä laitettiin tuotteet myymälään esille ennen avajaisia. Lisäksi taitajien tiivis ryhmä teki 265,5 tunnin edestä talkootyötä myymälässä osallistumalla myyntityöhön. Kehittämistyön tuloksista taitajat kertoivat, että kokonaisuudessaan kesän aikana tehty kehittäminen sujui hyvin, yhdessä pohdittiin miten asioita voisi tehdä toisin ja paremmin. Todettiin että Käpälä-kauppa konseptina on toimiva, mutta se kaipaa lisää markkinointia ja yksityiskoh- tien viilaamista. Uutena toimintaan on kehittämisen kautta tullut joulumyynti, kun kauppa on

perinteisesti ollut auki vain kesäisin. Asiakkailta saatiin myönteistä palautetta toiminnasta ja kehittäminen jatkuu. Taitajat ovat pohtineet tulevaisuuden kehittämismahdollisuuksia myös yhdessä Konneveden Kotiseutuyhdistyksen kanssa.

Käpälä-kaupassa paikalliset käden-taitajat voivat myydä ja markkinoida omia tuotteitaan.

Toimenpide ”Yritetään yhdessä –naisten jaksamista ja verkostoitumista”:

Toivakan toimenpiteen tiimoilta on pidetty yksi suunnittelupalaveri tammikuussa. Ryhmä toteutti opintomatkan Joutsaan naisryttäjä Anu Pylsyn käsityöpajalle toukokuussa. Opintomatkalla oli mukana 22 henkilöä. Ryhmä kokoontui kaksi kertaa suunnittelemaan oman kylän tuotepakettia. Näissä suunnittelupalavereissa oli mukana yhteensä 12 henkeä. Tuotepaketteja on kehitetty kahdenlaisia ja molemmissa paketeissa on paikallisten tilojen tuotteita. Tuotteet ovat Joke-lan tilan pajutuikkukoriste, Toivolan tilan vilja-aitan tonttu, Lautasillan tilan hunajaa, Lahdentalan eli Rutalahden myllyn spelttirouhetta tai -jauhoja. Tuotteita voi jatkossa yhdistellä erilaisiin paketteihin myös tilanteen mukaan. Hankkeen loppuvaiheessa tuotepaketeille on ollut jo kysyntää ja tilat ovat myyneet niitä jonkin verran.

Hankkeen aikana kehitetyt tuotepaketit ovat paikallisten naisten käsialaa.

Naisille järjestettiin Nisulan kylätalolla myös yhden illan mittainen itsensä kehittämiseen suunnattu tapahtuma, jossa oli asiantuntijoita kertomassa ”Silva”- menetelmästä sekä erilaisista lukutekniikoista. ”Silva” –menetelmällä voi herätellä luovuuttaan, hallita stressiä, oppia ja muistaa paremmin sekä nukkua hyvin. Aiheesta luennoi Satu-Maarit Huuskonen Kuopiosta. Maarit Honkanen Kuopiosta oli kertomassa Photoreadingista, erilaisista lukutekniikoista ja

antamassa vinkkejä lukemiseen ja oppimiseen liittyen. Osallistujat pääsivät kokeilemaan erilaisia tekniikoita myös käytännössä. Iltaan osallistui 19 naista.

Opintomatkalla tutustuttiin käsityöyrittäjä Anu Pylsyn pajaan ja päästiin itsekkin kokeilemaan kankaanpainantaa käytännössä.

Toimenpide ”Omalla työllä kiinni elämään”:

Joutsalaisten pitkäaikaistyöttömien ja tukityöllistettyjen naisten tiivis ryhmä kokoontui teemalla ”Omalla työllä kiinni elämään” 12 kertaa alkuvuodesta ja 12 kertaa syksyn aikana. Näihin 24 tapaamiseen on osallistunut osallistujalistojen mukaan yhteensä 217 kävijää. Jokaisen kokoontumisen aihe oli erilainen ja ne vaihtelivat tunne-elämän käsittelystä fyysiseen hyvinvointiin ja liikuntaan. Tapaamisten teemat ovat loppuraportin liitteenä. Kevään tapaamisten huipennukseksi järjestettiin ”Kiltteydestä kipeät” -luento, joka käsitteli naisen kiltteyttä ja omaa tahtoa. Luento todettiin niin onnistuneeksi tapahtumaksi, että toinen vastaava luento järjestettiin syksyllä seurakunnan toimesta. Toimenpiteen aikana on tapahtunut naisten voimaantumista. Ryhmään osallistuminen on motivoinut naisia ja madalsi kynnystä lähteä mukaan toimintaan. Lisäksi naisten oma-aloitteisuus ja itsevarmuus on lisääntynyt. Viikoittaiset tapaamiset eri teemojen puitteissa olivat hyvä malli, jota jatkettiin myös syksyllä ryhmän kanssa. Ryhmän osallistujat ovat toivoneet teemoiksi lisäksi paikallisten yhdistysten toiminnan esittelyä ja harrastustoimintaan tutustumista. Nämä teemat lisättiin syksyn kokoontumisiin.

”Konneveden työttömien kuntoutusjakso”:

Tässä toimenpiteessä oli alun perin tarkoituksena tehdä opintomatka jonkin toisen alueen työttömien yhdistyksen toimintaan ja liittää samaan yhteyteen majoitus- ja virkistyspaketti josain sopivassa matkailukohteessa. Suunnittelun edetessä huomattiin, että suunnitellut kohteet olivat liian kalliita, jotta koko ryhmä olisi voinut osallistua matkaan. Haluttiin, että toiminnasta on hyötyä mahdollisimman monelle, joten toimenpidettä päädyttiin muuttamaan siten, että pidettiin yhteinen virkistäytymis- ja kehittämisviikonloppu paikallisessa matkailuyrityksessä. Viikonloppuun osallistui 9 henkeä. Viikonlopun ohjelma ja osallistujien palautteet ovat liitteenä. Päivien ohjelmaa pidettiin virkistävänä ja myös hyvänä tietoisena toiminnan kehittämismahdollisuuksista.

”Tapahtumien tuotteistaminen”:

Toimenpiteen osalta vuosi oli vilkas ja hankkeella palkattu työntekijä, Jaana Suhonen, osallistui lukuisten tapahtumien ohjaamiseen ja kouluttamiseen. Koulutus on ollut tapahtumakohtaista. Toimenpiteen kautta työllistettiin yksi henkilö noin sadan tunnin työpanoksella ja saatiin paljon uusia kokemuksia ja tietoa tapahtumajärjestelyistä. Työntekijän tehtäviin kuului hakea tietoa tapahtumien järjestämisestä ja siirtää opittua paikallisille tapahtumanjärjestäjille käytettäväksi jatkossa. Suurimmat paikalliset tapahtumat työllistivät työntekijää eniten, mutta hän on lisäksi konsultoinut lukuisia pienempiä tapahtumia paljon puhelimitse ja myös Keski-Suomen

rajojen ulkopuolella. Hedelmällisiä keskusteluja käytiin mm. Ilmajoen musiikkijuhlien toiminnanjohtajan ja Kauhajoen ruokamessujen tapahtumapäällikön kanssa, jolloin konsultointi oli molemminpuolista. Toimenpiteen aikana pidettiin 39 palaveria, joihin osallistui yhteensä 295 henkeä. Palaverien ja koulutuksen lisäksi työntekijä oli mukana ainakin 5 eri tapahtumassa ohjaamassa työtä käytännössä tapahtuman järjestämishetkellä.

Toimenpiteessä osallistuttiin seuraavien tapahtumien järjestäjien ohjaamiseen:

MEIDÄN JOULU

Lokakuun lopussa 2006, avustettiin neljää nuorta projektihakemuksen tekemisessä CIMO:n nuorisoaloitteeksi. He saivat marraskuussa 7 500 € joulukonsertin järjestämiseen. Järjestelyissä oltiin taustatukena ja neuvonantajana, sillä konsertti rakennettiin alkutekijöistä. Rahoituksen selvittyä nuorille jaettiin omat vastualueet: musiikki/bändi, lavastus/puvustus, tanssi ja valo/äänentoisto. Jokaiselle osa-alueelle haettiin osallistujia ja aloitettiin tiiviit harjoitukset ja toteutukset. Osallistujia tapahtuman järjestämisessä oli noin 50 henkilöä. Järjestämisvastuussa olevaa ydinryhmää ohjattiin mainonnan, budjetin, yhteistyökumppaneiden ja hankintojen suhteen. Konsertti esitettiin Hankasalmen monitoimitalolla 9.12.2006 ja se oli yleisömenestys, sillä kävijämäärä oli noin 400 henkilöä. Nuoret ovat työllistäneet itsensä tapahtuman jälkeen satunnaisesti hoitamalla valoja ja äänentoistoa muissa tapahtumissa.

HELMU RY (Hankasalmen Elävän Musiikin yhdistys ry)

Helmun hallituksen kutsusta käytiin tammikuussa 2007 heidän kokouksessaan puhumassa tapahtumajärjestämisestä, joka on heidän pääasiallinen varainhankintakeinonsa. Ohjauksen myötä he ideoivat useita tapahtumia kevääksi ja kesäksi. Näitä tapahtumia työstettiin heidän kanssaan aina tarvittaessa. Heitä opastettiin mm huviluvan täyttämässä, tilojen varaamisessa, kaluston hankinnassa ja vapaaehtoistyöntekijöiden rekrytoinnissa. Lisäksi käytiin läpi sopimusten laatimista, mainontaa ja yhteistyökumppaneiden etsimistä. Oltiin myös mukana palaverissa yhteistyökumppaneiden kanssa ohjaamassa tapahtuman käytännön järjestelyjä. Seuraavissa tapahtumissa annettiin ohjausta:

- Tuuli kulkee, yhteistyössä Seurakunnan kanssa toteutettu erilainen bändi-ilta, kävijämäärä noin 150 henkilöä
- Hevi-ilta, Helmun oma bänditapahtuma nuorille, osallistujia noin 200 henkilöä
- Tanssihaastekisa, Helmun nuoret vastaan Hankasalmen kunnan "äidit", osallistujia noin 300 henkilöä
- Toukomarkkinat, Helmu osallistui varainhankinnan kautta
- Hertturock, Hankasalmen suurin nuorisofestivaali, yleisöä noin 500
- Bändi-ilta Navetalla, Asemankylällä nuorille, osallistujia noin 70
- Bluesilta Navetalla, aikuisille, osallistujia noin 40

HANKASALMEN 4H-YHDISTYS

Hankasalmen 4H-yhdistys laajensi toimialuettaan tänä vuonna, järjestämällä yhteistyössä Helmun kanssa erilaisia teemallisia rokkitapahtumia. Tapahtumat olivat 4H-henkisiä ja työntekijä oli mukana opastamassa käytännön järjestelyissä sekä lupa-asioissa seuraavissa tapahtumissa:

- Talvirieha goes rock, Häkärinteellä 4H-päivä
- Noitarock, bändi-ilta pääsiäistunnelmissa
- Suomipoppi Venejoen rannalla, nuorten ja aikuisten yhteinen konsertti yhteistyössä Venekosken nuorisoseuran kanssa kesäteatterin rannalla
- Kallioahorock, Tyttöbändienergiaa maalaismaisemissa

- Heinähatturock, Yhteistyössä Kihveli Soikoon kanssa musiikkitapahtuma Heinähattutorin yhteydessä
- Tuunaten ja Stailaten-muotishow, muotinäytös paikallisten kauneusalan yrittäjien kanssa

KIHVELI SOIKOON

Kihveli Soikoon –tapahtuman järjestäjien kanssa tehtiin seuraavat toimenpiteet:

- Kokkien ja viinureiden etsiminen ja ohjeistaminen, 4 naista työllistyi useaksi päiväksi ja tulevat saamaan kutsun myös ensi kesänä
- Järjestyksenvalvontakoulutus. Koulutettiin paikalliset järjestyksenvalvojat, joista kaksi naista koulutettiin järjestyksenvalvontavastaaviksi. Noin 70 % koulutetuista talkoolaisista oli naisia.
- Toimistovastaaviksi koulutettiin kaksi nuorta naista ja useampi opiskelija. Heillä on kaikilla mahdollisuus saada ensi kesänä kesätöitä Kihveli Soikoon -tapahtumassa.

KLL-SUUNNISTUSKISAT

Hankasalmella järjestettiin tänä vuonna koululiikuntaliiton suunnistuskisat ja työntekijä oli niissä mukana sekä palkinnonjakogaalaa että liikenneohjausta hoitamassa. Hän suunnitteli liikennejärjestelyt ja koulutti liikenneohjaajat. Osallistujia oli noin 2000 henkilöä.

MUUT

Työntekijä on hankkeen puitteissa osallistunut myös seuraaviin tapahtumiin:

- Uudistetun järjestyksenvalvontalain infotilaisuus tapahtumajärjestäjille
- Äijälän elävän musiikin yhdistyksen bändi-illan järjestelyihin tutustuminen
- Tutustuminen euroviisujen järjestelyihin ja harjoituksiin tapahtumatuottajan näkökulmasta
- Nummirockin järjestelyihin ja organisaatioon tutustuminen
- Tikkurokin osallistuminen ja järjestäminen
- Tutustuminen Heinolan kulttuuritoimen tuottaman musikaalin Lainahöyhenissä taustaorganisaatioon, järjestelyihin ja osallistujiin/esittäjiin
- Häyrylärantabluesiin osallistuminen ja tutustuminen järjestelyihin
- Jyväskylän Kesän avajaiskonsertin liikenneohjauksen suunnittelu ja liikenneohjaajien kouluttaminen
- Tutustuminen ja osallistuminen Heinolan rocksinfonetta -tapahtumaan
- Tutustumien ja osallistumien Heinolassa Jyrää –tapahtumaan

Työntekijän kokonaistunneista (283,5 h) noin 100 tuntia on tehty korvausta vastaan ja 183,5 tuntia on tehty talkootyönä. Työntekijä on tietoisesti tehnyt osan työstään vapaaehtoistyönä, koska hän koki tapahtumajärjestämisen tärkeäksi osaksi Hankasalmen kulttuurin elävöittämistä. Hanke oli hänen mielestään onnistunut ja Hankasalmen tapahtumajärjestäjiä palveleva. Toimenpiteen myötä saatiin jaettua paljon tietoa ja hänen toimenkuvastaan oli tapahtumajärjestäjille pitkäaikaista hyötyä. Toimenpiteen tuloksena koottiin tapahtumajärjestäjien käsikirjaa, johon on koottu tärkeimmät ja oleelliset asiat tapahtumanjärjestäjien muistettavaksi. Työntekijä on hankkeen avulla työllistynyt Hankasalmen 4H -yhdistykselle nuorten tapahtumajärjestäjäksi ja keväällä 2008 hänen on tarkoitus aloittaa Kihveli Soikoon –tapahtuman vastuullisena palkattuna festivaalijohtajana.

Toimenpide päättyi naisteniltaan, jossa eri alojen (koulu, yhdistykset, talkootyö) edustajat keskustelivat tapahtumajärjestämisestä ja käsikirjasta.

”Kärkkäälän naiset työkuuntoon”:

Toimenpiteessä järjestettiin yhteensä 6 tapahtumaa Kärkkäälän kylän naisille. Tapahtumista neljä oli liikuntaan/terveyteen ja kaksi juhlatilojen koristeluun liittyvää. Tapahtumiin osallistui

yhteensä 49 henkeä. Juhlatilan koristelukurssien aiheena olivat jouluasetelmat, kranssit ja kukkien sidonta. Näillä taidoilla on käyttöä kylän oman juhlatilan käyttöä edistettäessä, sillä kylätalolla järjestetään vuosittain useita juhlatilaisuuksia. Juhlien järjestäminen luo työmahdollisuuksia paikallisille naisille. Toinen teema piti sisällään liikuntaan ja terveyteen liittyviä tapahtumia, joilla haluttiin aktivoida kylän naisia omaehtoiseen kuntoiluun ja sitä kautta työkyvyn ylläpitoon. Ohjelmassa oli luentoja hygieniasta ja ihonhoidosta, siitä miten aloitat kuntoilun ja millaisin varustein sekä sauvakävelystä kuntoilulajina. Lopuksi ryhmä teki kyläläisiä aktivoivan yhteisen opintomatkan liikuntapäivä-teemalla Peurunkaan.

"Luovat kädet -päivä":

Tämän toimenpiteen aikana järjestettiin 3 teemapäivää kädentaiteihin ja erilaisiin tekniikoihin liittyen hankasalmelaisille kädentaitejaan kehittämään halukkaille naisille. Päiviin osallistui yhteensä 45 henkeä. Päivien aikana opittiin neulahuovutusta, kolmiulotteisten korttien tekoa, Rose -punontatekniikkaa ja kankaanpainantaa. Naisten mielestä toimenpide on ollut monipuolinen ja uusia kädentaiteja esille tuova. Osallistujat ovat olleet innostuneita ja innostuksesta on herännyt halu saada pientä sivu bisnestä aikaan omilla kädentaidoillaan. Huovutus ja Rose -punontatekniikka ovat osiot, jotka jatkuvat omatoimisesti maa- ja kotitalousnaisten parissa, ja jota monet voivat hyödyntää jatkossa vaikkapa erilaisten lahjatavaraideoiden toteuttamisessa. Huovutuksen tiimoilta on pidetty jo huovutettujen käsineiden tekoa ohjaava ilta hankkeen loppumisen jälkeen.

Kankaanpainantaa ja huovutusta sekä ihania lahjaideoita "Luovat kädet" -päivien innoittamana.

"Leivonmäen suoramyyntipiste":

Tässä toimenpiteessä oli tarkoituksena pohtia ja kehittää ideoita suoramyyntipisteen toteuttamiseksi Leivonmäelle. Tavoitteen toteutumiseksi paikalliset luovat naiset päättivät kokoontua pohtimaan asiaa yhdessä ja järjestää opintomatkan lähialueen sellaisiin yrityksiin, joista voisi saada ideoita suoramyyntipisteen toteuttamiseen tai uusia kehittämisajatuksia paikallisil-

le yrittäjille. Naiset kokoontuivat 3 kertaa pohtimaan aisia. Kokoontumisista ei tullut kuluja. Pääosa opintomatkan seitsemästä vierailukohteesta oli naisten vetämiä yrityksiä, ja ne sijaitsivat kaukana liikenteen valtaväylistä Joutsassa, Kangasniemellä ja Toivakassa. Yrityksissä löytyi osaamista mm. kädentaidon, puuntyöstön ja matkailun saralta. Retkellä oli mukana yhteensä 21 henkeä. Palautteen mukaan kohdeyrityksistä saatiin uusia luovuutta hersyttäviä ajatuksia oman toiminnan kehittämiseen ja kuultiin muiden naisten selviytymistarinoita yrittäjyyden saralta. Uudet hyvät esimerkit ja niiden virittämät ideat antoivat vinkkejä omaan toimintaan muutamille retkellä mukana olijoille. Todettiin, ettei sijainnilla loppujen lopuksi ole hirveää merkitystä, jos kohde on kiinnostava ja markkinointi kunnossa. Eli mahdollisuuksia kyllä on syrjemälläkin, jos on tekijöitä. Matkalla luotiin myös verostoa paikallisten yrittäjien ja lähialueen muiden toimijoiden kanssa. Oman suoramyyntipisteen perustaminen Leivonmäelle ei vielä toteudu tämän hankkeen aikana, sillä edellytyksiä ei löytynyt riittävästi ja kiinnostusta, tekijöitä ja vastuunottajia on ainakin vielä liian vähän. Pisteen suunnittelu jatkuu paikallisten toimijoiden aktiivisuudesta riippuen.

Opintomatkalla vierailtiin muun muassa Erja Raittisen lahjavaramyymälässä Marjotaipaleen koululla Joutsassa (vasemmalla), käsityö- ja lahjavaraliike Sinililassa Kangasniemellä (keskellä), Kristiina Heiskan matkailutilalla (oikealla alla) sekä Kirsi Ilmosen lahjapuodissa Toivolon tilalla Toivakassa (tontut yllä).

8. Toiminnan innovatiivisuus

Hankkeen innovatiivisuus nähdään jo sen olemassaolossa: ESR -rahoitusta ei juuri ole aiemmin osattu käyttää maaseudun kehittämistarpeisiin. ESR -rahoituksen suuntaaminen pienille maaseudun toimijoille heidän omista tarpeistaan käsin on uutta toimintamallia ESR -puolella ainakin Maaseutukehitys ry:n alueella. Mallia on onnistuneesti käytetty maaseuturahoituksella toteutetuissa hankkeissa jo kahdella eri ohjelmakaudella, ns. Leader -toimintamallin myötä.

Joutsan joulukatu -ryhmän toiminnan innovatiivisuus on siinä, että tällaisia tapahtumia ei aiemmin ole järjestetty näin mittavan yhteistyön tuloksena. Tapahtuman aikaansaaminen oli yhteinen järjestöjen ja julkisen sektorin ponnistus. Joulunavauksesta on innovoitu myös Joutsan kesän avaus, joka on jo kerran toteutettu samalla mallilla, kuin Joulunavaustapahtuma.

Luhangassa ei ole aiemmin järjestetty vastaavanlaista tapahtumaa naisille. Tapahtuma sai hyvää palautetta ja innosti naisia innovoimaan jatkossakin itselleen toimintaa. Kylätalon käyttö

on ollut ahkeraa tapahtumapäivän jälkeenkin. Tapahtumalla oli oma roolinsa paikallisten tutustuttamisessa uuden talon tiloihin ja ohjelmatarjontaan.

Omalla työllä kiinni elämään –ryhmän toiminta oli myös uutta toimintaa paikkakunnalla. Pitkäaikaistyöttömät ja tukityöllistetyt tutustuivat erilaisiin elämän osa-alueisiin ja kokivat kokoon-tumiset mielekkäiksi, koska ne olivat virallisia koulutuksia vapaamuotoisempia ja osallistumis-kynnys oli matala.

Toivakan naisten innovatiiviset ideat puettiin oman kylän tuotepaketiksi, jota paikalliset yrittä-jät voivat jatkossa myydä lahjatuotteena. Tämä uudenlainen yhteistyö tilojen ja naisten välillä poikii varmasti jatkossa uusia työtilaisuuksia tuotteiden valmistuksen parissa.

Konneveden Taitajat ideoivat omassa toimenpiteessään Kämpälä-kaupan myynnin kasvatta-miseksi joulumyynnin, jollaista ei ole aiemmin vielä kokeiltu.

Tapahtumien tuotteistamisosiossa työntekijä kokosi oman osaamisensa ja erilaisten tapahtu-mien järjestämiseen tutustumisen kautta saamansa tiedon pohjalta uuden tapahtumajärjestä-jän muistikansion paikallisille toimijoille.

Erityisesti tällaisen hankemallin toimivuudesta on mainittava se, että tällä mallilla pystyttiin tekemään sellaisia pieniä toimenpiteitä, joiden hankkeistaminen tai muunlainen rahoitus ei olisi ollut mahdollista. Rahoituskelpoisten ESR –hankkeiden rakentaminen on normaalioloissa pienille maaseudun toimijoille täysin mahdotonta niiden laajuuden, rahallisen määrän ja suur-ten työllistämistavoitteisen johdosta. Maaseudun olosuhteissa kuitenkin parhaat ja pysyvim-mät tulokset saadaan aikaan monien, usein hyvin pientenkin toimijoiden yhteistyönä. Pienistä puroista ne koostuvat suuretkin virrat. Toimintamallin ansiosta paikalliset toimijat pääsivät to-teuttamaan juuri heille sopivia ja tarpeellisia toimenpiteitä. Tämä tarkoittaa paikallisdemokrati-an ja sosiaalisesti kestävä kehityksen toteutumista käytännössä, kun toimijat pääsevät itse päättämään oman alueen kehittämisestä.

9. Toiminnan jatkuvuus

Joutsan joulukatu -ryhmän toiminta jatkuu myös tulevina vuosina. Keväällä 2007 toteutettiin eri tahojen yhteistyönä kesäkauden avaustapahtuma ja seuraava joulutapahtuma. Toimintaa jatketaan toimijoiden omalla rahoituksella.

Joutsan Päiväkeskisyhdistyksen järjestämä ”Kiltteydestä kipeät” –luento koettiin niin onnistu-neeksi, että se järjestettiin toisenkin kerran, tällä kertaa tosin seurakunnan kustantamana. Naisryhmän kokoontumisten myötä heräsi tarve myös Päiväkeskuksen miesryhmän perusta-miselle. Sen rahoitusta pohditaan parhaillaan. Päiväkeskuksessa on tehty pitkäjänteistä työtä naisten kuntouttamiseksi ja toiminta jatkuu edelleen. Hankkeen aikana oli havaittavissa nais-ten eheytymistä ja kuntoutumista, tosin tulokset ovat pidemmän aikavälin toimenpiteiden tu-losta, eivätkä yksinomaan tämän hankkeen.

Luovat kädet –päiviä tullaan jatkamaan Hankasalmen maa- ja kotitalousnaisten parissa oma-toimisesti myös tulevaisuudessa. Erityisesti huovutus, ja rose -punontatekniikka olivat niin innostavia, että jatkokoulutusta on jo mietitty niiden tiimoilta. Kädentaitajat ovat myös alusta-vasti ideoineet jatkohanketta aiheen tiimoilta muista rahoituslähteistä rahoitettavaksi.

Tapahtumien tuotteistamisosion kautta on saatu Hankasalmelle paljon tietoa ja osaamista tapahtumien järjestämiseen liittyen. Hankkeen aikana hankittua osaamista voidaan jatkossakin hyödyntää paikallisten tapahtumien järjestämisessä. Osaamisen kasvun myötä tapahtumista saadaan jatkossa laadukkaita ja ne voivat tarjota entistä useammalle naiselle työmahdollisuuksia tulevaisuudessa. Hankkeen aikana koottu tapahtumanjärjestäjän muistikansio on paikallisten tapahtumien järjestäjien käytössä myös jatkossa.

Kärkkäälän naiset ovat hankkeen avulla käynnistäneet omaehtoisen kuntoilun prosessia, joka jatkuu naisten arjessa oman työkunnan ylläpitämisen kautta. Samoin kylän yhteisen juhlatilan käytön edistämiseksi pidettiin koristeluun liittyvät teemapäivät. Koristelutaitojen hankkiminen mahdollistaa talon paremman markkinoinnin juhlaikäyttöön, mikä puolestaan lisää naisten työmahdollisuuksia muun muassa juhliin tarvittavan pitopalvelun kautta.

Leivonmäen suoramyyntipiste jäi vielä toistaiseksi haaveeksi. Pisteiden suunnittelua ei kuitenkaan haudattu, vaan sitä jatketaan paikallisten toimijoiden yhteistyönä. Suoramyyntipisteiden toteutuminen vaatii useiden palasten paikalleen loksauttamista ja tulee siten viemään paljon pidemmän aikaa, kuin mitä tämän hankkeen puitteissa oli mahdollista.

Konneveden työttömien osalta yhdistyksen toiminta jatkuu ja jäsenet saivat hankkeen kautta mahdollisuuden pohtia toimintansa kehittämistä uudelle tasolle. Kehittämispäivien aikana vieriä ideoita hyödynnetään jatkotoiminnassa.

Konneveden Kypälä-kaupan toiminta tulee jatkumaan ja kehittymään entisestään. Hankkeen aikana tehtyä kehittämistyötä hyödynnetään seuraavan kesän myynnissä ja luultavasti jo tulevana jouluna uutena ideana kehitetyn joulumyynnin osalta. Toimitilojen osalta ideoitiin parannuksia, joita tullaan viemään jatkossa eteenpäin yhteistyössä kunnan, Konneveden Kotiseutuyhdistyksen ja mahdollisen rahoittajan kanssa. Kunnostusta on ajateltu tehtävän hankevaroin.

Toivakan naisten toimenpiteillä hankittiin tietoa yrittäjyydestä ja tätä tietoa naiset voivat jatkossa hyödyntää pohtiessaan omaa työllistymistään mahdollisesti yrittäjänä. Yhteistyössä suunniteltu tuotepaketti on myös jatkossa yritysten myytävissä ja se tuottaminen tuo paikallisille naisille lisää työmahdollisuuksia.

Luhangan naisten hyvänolon päivä oli kertaluontoinen tapahtuma, jonka oli tarkoitus aktivoida muun muassa kyläläisiä uuden kylätalon käyttöön. Suuri osa luhankalaisista naisista oli tuona päivänä liikkeellä ja sai hyvät eväät talon jatkokäyttöä ajatellen. Mm. punttisalin ja näyttelytilan käyttö on ollut aktiivista järjestetyn päivän jälkeen. Naisten omaehtoinen punttisalin käyttö luo pohjaa heidän työkuuntensa ylläpitoon myös jatkossa.

10. Hallinto, kustannukset ja rahoitus

Projektin kirjanpito on hoidettu Keski-Suomen Yhteisöjen tuen toimesta. Maaseutukehitys ry:n kirjanpidossa ovat ne kulut, jotka on maksettu suoraan yhdistyksen tililtä. Hankkeen asiakirjojen säilytyspaikkana on Maaseutukehitys ry:n toimisto Hankasalmella. Projektin kustannusten hyväksymisestä on Maaseutukehityksen osalta vastannut joko toiminnanjohtaja Tiina Seppälä tai talouspäällikkö Anja Kauppinen. Lopullisen hyväksynnän on tehnyt Matti Tervaniemi KYT:stä.

Kustannukset ovat koostuneet lähes suunnitelman mukaan toimenpiteiden toteuttamisesta. Suurimmat kustannuserät ovat olleet palkka-, ilmoitus-, matka- ja toimistokulut. Rahoituksen osalta Maaseutukehitys ry on huolehtinut kuntaosuuksien keräämisestä hankkeelle (3100 €).

Liitteet on koottu toimenpidekohtaisesti:

- **palaverien osallistujalistat**
- **osallistujien seurantalomakkeet ja palautteet**
- **toimenpiteisiin liittyvä muu materiaali (ohjelmat/ilmoitukset tapahtumista)**